

Губіна Г.Л., к.ю.н., ОДАУ

SMART-КОНТРАКТ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Зараз в Україні діє воєнний стан, але статус постачальника та експортера сільськогосподарської продукції для нашої держави ніхто не скасовував. І однією з важливих складових є укладення контрактів як внутрішніх, так і зовнішніх. У сучасних умовах це досить складно з теоретичної та практичної точок зору. Одним із шляхів вирішення є smart-контракт, що застосовується вже деякий час у світі.

Питаннями, пов'язаними зі Smart-контрактами, займалися багато вчених та у різних напрямках: технічний (Ібба С., Кризика Л.Б., Пинна А.), економічний (Аспегрен Х., Тричакис Н., Цукалас Г., Чод Дж.), юридичний (Іванов А.М., Некіт К. Г.), сільськогосподарській діяльності (Бі Ю., Ван Ниевенхьюс, Джинг Л., Ленг К., Фу Х.-С.) тощо. Кожен з них розглядав або у вузькому аспекті, або здійснював спроби показати ефективність, переваги та недоліки такого контракту на практиці в сільськогосподарській діяльності. Однак, вони не досліджують той момент, коли необхідно укласти smart-контракт в сільськогосподарській діяльності в Україні під час воєнного стану.

З'ясувати сучасну правову природу smart-контракту в сільськогосподарській діяльності в Україні та виявити перспективи, шляхи вдосконалення, враховуючи статус нашої держави як кандидата в члени ЄС.

Воєнний стан в нашій державі змусив ввести багато змін у наше життя. Це стосується і сільськогосподарської діяльності, де також досить багато укладається контрактів. Для спрощення процедури та уникнення можливості невиконання контракту можна перейти до smart-контракту в розглядаємому напрямку. На сьогоднішній день в Україні відсутнє законодавче закріплення даного явища, тобто воно існує, але нормативно-правова база відсутня. Така ситуація має багато переваг та недоліків, про які зазначалося багато у науковій літературі. Також є Закон України «Про віртуальні активи» від 17.02.2022 р. № 2074-IX, що ще не набрав чинності.

Враховуючи, що Україна тримає курс на отримання статусу «члена ЄС», то можна розглянути безпосередньо законодавство ЄС з цього приводу. Так, виходячи з аналізу офіційного сайту ЄС, можна встановити, що тут спостерігаються лише перші кроки в розглядаємому напрямку: Європейський акт про управління даними [1], Пакет цифрових фінансів [2], законодавство про штучний інтелект, Закон про цифрові послуги [3, 4, 5], Закон

про цифрові ринки [6]. Необхідно відмітити, на думку автора, що все це лише на стадії розробки на сьогоднішній день, тобто не входить до законодавчої бази ЄС. Однак, щодо самих smart-контрактів, то питання є відкритим: законодавча база відсутня також.

Досвід Великої Британії щодо smart-контрактів слід розглянути. Так, було доведено юридичною комісією даної країни, що національне законодавство не потребує реформування для застосування таких контрактів. І вони поділяються в залежності від співвідношення тексту до коду: 1) контракти природною мовою; 2) гібридні контракти; 3) контракти, що містять лише код [7].

Законодавча база в США щодо розглядаємих контрактів є: Єдиний комерційний кодекс [8], Закон про «Електронні підписи в глобальній та національній торгівлі» [9] тощо. Вони прийняті майже у всіх штатах. Ті штати, що не входять до складу останніх, наприклад, прийняли власні нормативно-правові акти щодо smart-контрактів. І, як наслідок, виникає відсутність єдиного бачення на одне й теж питання.

Таким чином, можна зробити висновок, що законодавча база про smart-контракти вже є. Проте, перейняти її повністю та застосувати в інших країнах, в т.ч. і в Україні, на думку автора, не є можливим зараз. Для цього або потрібно повністю перейняти весь устрій держави, щоб законодавча база запрацювала в повному обсязі та ефективно одразу, або переосмислити вже діючу іноземну законодавчу базу, внести корективи згідно існуючих обставин у державі, для якої це буде робитися, та спробувати реалізувати після прийняття. В останньому варіанті відсутня гарантія, що нові нормативно-правові акти запрацюють та будуть ефективними, не будуть містити прогалин.

У сучасних умовах для сільськогосподарської діяльності в Україні відсутність законодавчої бази щодо smart-контрактів є суттєвим недоліком. І всі, хто пов'язаний з даною діяльністю, змушені орієнтуватися лише на існуючу технічну сторону в даному контракті, а не на юридичну. На думку автора, якщо контракт необхідно укласти щодо складного процесу у сільськогосподарській діяльності (наприклад, договір контрактації, контракт на вирощування та постачання м'ясної продукції), то краще звернутися до договору, укладеного згідно вимог чинного національного законодавства. Якщо передбачається простий процес (наприклад, страхування врожаю від посухи), то можна спробувати звернутися і до smart-контрактів. Однак, у сьогоденності це буде лише технічна підтримка без законодавчої.

Список використаних джерел:

1. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/data-governance-act>.
2. https://finance.ec.europa.eu/publications/digital-finance-package_en

3. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/excellence-and-trust-artificial-intelligence_en#documents
4. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/european-approach-artificial-intelligence>
5. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act-package>
6. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_6423
7. <https://s3-eu-west-2.amazonaws.com/lawcom-prod-storage-11jsxou24uy7q/uploads/2020/12/201216-Smart-contracts-call-for-evidence.pdf>
8. <https://www.law.cornell.edu/uniform/ucc.html>
9. <https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-106publ229/html/PLAW-106publ229.htm>